

Workshops EURL Bacteriologie en Virologie bij het NIVIP

*Maria Bergsma-Vlami,
Anne Giesbers, Chiel Pel
& Annelien Roenhorst*

*Nederlands Instituut voor
Vectoren, Invasieve planten
en Plantgezondheid (NIVIP)*

De Europese Unie Referentielaboratoria (EURL's) voor plantenbacteriologie en plantenvirologie organiseren jaarlijks een workshop voor de Nationale Referentielaboratoria (NRL's) van alle EU-landen. Het doel van deze bijeenkomsten is het uitwisselen van kennis en ervaring, het bespreken van de EURL-activiteiten in het afgelopen jaar en voor de komende jaren, en het in kaart brengen van problemen en behoeften van de NRL's. Na twee coronajaren waarin alleen online workshops konden worden georganiseerd, vonden de workshops in 2022 plaats bij het Nederlands Instituut voor Vectoren, Invasieve planten en Plantgezondheid (NIVIP) in Wageningen.

Nederlands Instituut voor Vectoren, Invasieve planten en Plantgezondheid

Het NIVIP, voorheen Nationaal Referentiecentrum, is onderdeel van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en de *National Plant Protection Organization* (NPPO) van Nederland. Het NIVIP fungeert als kenniscentrum op het gebied van plantgezondheid, invasieve planten, biologische bestrijders en vectoren van humane en dierlijke ziekten en heeft als doel de ecologische, economische en gezondheidsrisico's in deze werkvelden te beperken. De voornaamste taken van het NIVIP zijn diagnostiek, advisering, risicobeoordeling, onderzoek en collectiewerkzaamheden.

Nationale Referentielaboratoria en Europese Unie Referentielaboratoria in plantgezondheid

Om Europa te beschermen tegen schadelijke plantenziekten en plagen is er binnen de EU een netwerk opgezet dat erop toeziet dat specifieke schadelijke organismen geen voet aan de grond krijgen. Als onderdeel van dit netwerk is er door de NPPO's van iedere lidstaat voor ieder vakgebied een laboratorium aangewezen als Nationaal Referentielaboratorium (NRL). In Nederland is het NIVIP aangewezen als NRL voor alle vakgebieden. De NRL's moeten er o.a. voor zorgen dat zij of andere Officiële Laboratoria in hun land, zoals bijvoorbeeld de keuringsdiensten in Nederland, in staat zijn om specifieke organismen te detecteren om zo besmette partijen plantaardig materiaal te kunnen weren. Om welke organismen dit gaat en hoe deze gedetecteerd en geïdentificeerd moeten worden is vastgelegd in EU-wetten en internationaal geaccepteerde diagnostische protocollen.

Om NRL's te assisteren met het voldoen aan deze EU-wetgeving op het gebied van plantgezondheid heeft de Europese Commissie EU Referentielaboratoria (EURL's) voor ieder vakgebied aangewezen. De EURL's vormen de link tussen de Europese Commissie en de NRL's en hebben als taak de samenwerking tussen de NRL's te bevorderen. De EURL's hebben daarbij een belangrijke rol in de advisering over de te gebruiken toetsen voor quarantaine-organismen en het verbeteren van de uniformiteit

De deelnemers aan de Virologie workshop.

Lesies op vrucht van *Citrus hystrix* veroorzaakt door Aziatische citruskanker (*Xanthomonas citri* pv *citri*).

en de betrouwbaarheid van de analyses bij de NRL's. Daarmee zorgen zij voor de onderbouwing van de aanwezigheid van schadelijke organismen in de EU. Belangrijke EURL-activiteiten zijn dan ook het organiseren van "proficiency tests" en "test performance studies" voor specifieke schadelijke organismen. Daarnaast worden zo nodig diagnostische toetsen ontwikkeld en gevalideerd en trainingen en workshops voor NRL's georganiseerd.

Het NIVIP is samen met de consortiumpartners ILVO (België), CREA-DC (Italië) en NIB (Slovenië) aangewezen als EURL voor bacteriën. Het EURL voor virussen, viroïden en fytoplasma's wordt gevormd door het NIVIP, samen met de consortiumpartners CREA-DC (Italië) en NIB (Slovenië). Vanuit de rol als EURL heeft het NIVIP voor zowel bacteriologie als virologie dit jaar een workshop in Wageningen georganiseerd.

Workshop Bacteriologie

De Bacteriologie workshop vond plaats op 14 en 15 september. Enkele highlights uit het programma waren:

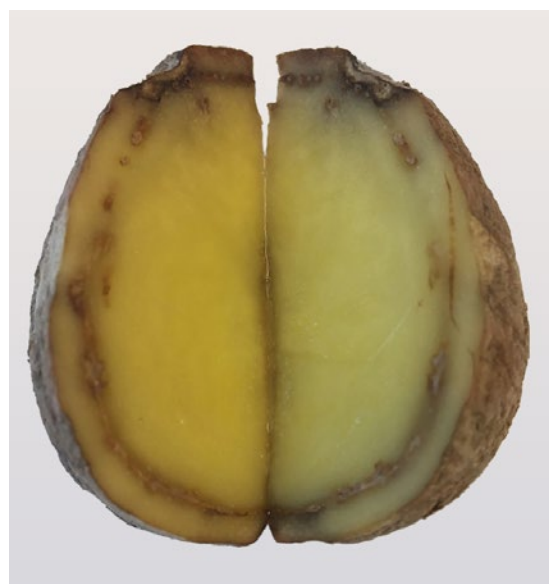
- Resultaten van *proficiency tests* voor *Xylella fastidiosa*, *Xanthomonas citri* pvs, *Candidatus Liberibacter* spp. op citrus en *Ralstonia solanacearum*.
- Resultaten en voorbereidingen van *test performance studies* voor *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* en *Curtobacterium flaccumfaciens* pv *flaccumfaciens*.
- Interessante presentaties over actuele onderwerpen zoals de recente vondsten van *Xylella fastidiosa* op o.a. citrus in Portugal, de nieuwe taxonomische ontwikkelingen rondom *Curtobacterium flaccumfaciens*, de situatie rondom *Brenneria goodwinii* en *Lonsdalea populi* in Portugal en de alarmerende vondsten van *Ralstonia pseudosolanacearum* (fylotype I) in Duitsland en in Nederland.
- Terugblik op het EURL werk van het afgelopen jaar waarbij in een plenaire discussie de belangrijke onderwerpen voor de komende jaren zijn besproken.
- Praktische training over de isolatie van *Ralstonia solanacearum* (fylotype II), de veroorzaker van bruinrot in aardappelen, op het semi-selectieve medium mSMSA en de herkenning van de typische koloniemorfologie.

Workshop Virologie

De Virologie workshop vond plaats op 28 en 29 september. Enkele highlights uit het programma waren:

- Resultaten en voorbereidingen van *proficiency tests* voor rose rosette virus, tomato brown rugose fruit virus, fytoplasma's en nepovirussen.
- Groepsdiscussies over de regels en interpretatie van de *Official Controls Regulation* (OCR) EU 2016/625 en *Delegated Act* (EU 2021/1353), gevolgd door een toelichting vanuit de Europese Commissie.
- Overzicht van de activiteiten van de *European and Mediterranean Plant Protection Organization* (EPPO) op het gebied van de virologie.
- Uitleg over de bemonstering en toetsing op tomato brown rugose fruit virus en de interpretatie van toetsresultaten.
- Diverse presentaties over actueel onderzoek in de plantenvirologie.

Vrijwel alle NRL's waren vertegenwoordigd, als ook de Europese Commissie, EPPO en EUPHRESKO. De workshops boden een mooie gelegenheid om kennis en ervaringen met elkaar te delen. De NRL's waardeerden de activiteiten van de EURL's, waarbij werd aangegeven dat met name de uitstekende organisatie van de *proficiency tests* en *test performance studies* en de praktische ondersteuning op het gebied van de diagnostiek hebben bijgedragen aan de kwaliteit van de analyses. Het feit dat de deelnemers aangeven ernaar uit te kijken elkaar volgend jaar weer in Wageningen of elders te ontmoeten, gaf aan dat we op twee geslaagde workshops kunnen terugkijken.

Doorgesneden aardappelknol aangetast door de bruinrot bacterie (*Ralstonia solanacearum*). De vaatbundel van de aardappelknol is bruin verkleurd.